

MANTVÆ DVCATVS.

599

Eo inde profligato, varios habuit Regulos, *Corregios*, *Scaligeros*, *Ateftinos*, *Viccomites*, *Galeatios*, *Sfortias*, *Gallos* denique, quibuscum sæpe de Urbis dominatu certavit *Pontifex Romanus*, qui ope & auxilio Caroli v Imperatoris, Gallis tota Italia pulsus, rerum solus deinceps in urbe potitus est. Hodie suos habet *Duces*, quorum primus a P.M. institutus est *Petrus Aloysius Farnesius* Paulli i i i P.M. filius, quo crudeliter intra biennium cæso, subrogatus est *Octavius* filius, ejque defuncto *Alexander*, Belgicæ Gubernator: cui mortuo successit ante aliquot annos Filius. Ceterum *Parma*, Strab Ptol. in Aemilia via, quinque ab Apennino P.M. Nomen illi ab Amne *Parma*: ex aliorum mente, quod *Parmam*, hoc est, breve scutum referat. Aedificiis est splendida, plateis ornata rectis largisque; rebus ad vitam necessariis adfluens: Incolarum nobilitate, civiumque frequentia celebris situ est admodum plano: Cælo summe salubri: adeo ut Plin. *Parmenses* tradat, tres quidem annos cxx, duos vero cxxx vixisse. Eam neque hiems, neque æstas adfligit. Castrum habet munitissimum, Principum & inlustrium Familiarum Palatia non pauca. In foro satis amplo, Fons pulcerrimus: & Templum ad imitationem S.P. Romani extructum: Campana tribus imposita columnis: Turris per similes Bononiensi, Separatur ab suis Suburbis fluvio cognomine, Episcopatus floret titulo. Incolæ venusti, nobiles, Martii, animosi, genio ingenioque præstantes. *Ducem* cum *Parma* habet vetusta & nobilis civitas *Placentia*; Ptol. aliisque Πλακεντία, vulgo *Piacenza*, iuxta Padum, a quo distat circiter M.P. jacet, loco per amœno; agrorum bonitate, Civiumque claritate superbiens. Muri novi sunt: Propugnacula ampla, Munitiones insignes. Episcopatus gaudet titulo. Gymnasium habet omnium disciplinarum. Urbis ager Vini, Olei, Frumenti, omnisque generis Fructuum fertilissimus est, propter copiam aquarum: multos habens fontes, fluvios, rivulos, pascuis irrigandis facientes.

Mantvæ Ducatus.

Ducatus *Mantvæ* nomen habet ab urbe *Mantua*. Hujus Imperium primum fuit penes *Tuscos*, Urbis auctores: hinc penes *Gallos Cenomanos*: post quos *Romani* rerum ibi sunt potiti. Maximam sub Triumviratu cladem tulit. Quum enim *Cremona* victoribus diripienda esset concessa, propter vicinitatem magnam Agri sui partem amisit. Hinc *Virgilius*. *Mantua veb miseræ nimirum vicina Cremona*. Successerunt Romanis *Gothi*, & *Langbardi*: quibus profligatis, Urbs ad Imperatorum potestatem est retracta, earumque labante, in libertatem se cum multis aliis vindicavit, quam obtinuit, donec ab *Othone* i i Imp. *Theodobaldo* Comiti Canossano donaretur. Subrogatus illi *Bonifacius* Filius; eique sine mascula prole defuncto *Beatrice* conjux, cum *Mathilde* filia, quæ Mantuam summopere ampliavit. Urbs *Mantua*, Strab & Ptol. hodie *Mantua*. Initium Urbis ponunt varii varie. Quidquid sit, antiquissima ipsi est origo. Posita est in medio Paludum, quas *Mincius*, ex Lacu *Benaco* egressus, creat, nec nisi Pontibus, qui eximii admodum, aditur: hinc ob naturam loci munitissimis Italiæ concensenda. Ampla est, & magnifice publicis privatisque ædificiis ornata, rebusque plateis decora.

Regio.
Imperium majorum.

Urbs Mantua.